

חצי נזק צרורות

1. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף ג עמוד ב

וכי קאמר רב פפא - אתולדה דרגל. רגל! הא אוקימנא תולדה דרגל כרגל! בחצי נזק צרורות, דהלכתא גמירי לה. ואמאי קרי לה תולדה דרגל? לשלם מן העלייה. והא מבעיא בעי רבא: דבעי רבא: חצי נזק צרורות, מגופו משלם או מן העלייה משלם! לרבא מבעיא ליה, לרב פפא פשיטא ליה. לרבא דמבעיא ליה. אמאי קרי לה תולדה דרגל? לפוטרה ברה"י.

2. חידושי הרשב"א מסכת בבא קמא דף ג עמוד ב

הא דאמרין לרבא מבעיא ליה לרב פפא פשיטא ליה. תמיהא לי כיון דמבעיא ליה לרבא מי הזקיקם לשום מחלוקת בין רב פפא לרבא דהוא רביה לימא דלכ"ע חצי נזק צרורות תולדה ותולדה דרגל ואמאי קרי ליה תולדה דרגל לפוטרה ברשות הרבים כדבא, ונ"ל משום דקים להו דמשלם מן העלייה משום דכאורחיה הוא ואף ע"ג דמספקא ליה לרבא ניתא להו לאוקמי הא דרב פפא כהלכתא.

מהי שאלת הרשב"א? מהי תשובתו? האם היא מובנת? היעזר במקורות הבאים.

3. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף יח עמוד א

בעי רבא: חצי נזק צרורות, מגופו משלם או מעלייה משלם? מגופו משלם, דלא אשכחן חצי נזק דמשלם מעלייה, או דלמא מעלייה משלם, דלא אשכחן כאורחיה דמשלם מגופיה?

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף יח עמוד ב

בעי רבא: יש העדאה לצרורות, או אין העדאה לצרורות? לקרן מדמינן ליה, או דלמא תולדה דרגל הוא?

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף יט עמוד א

בעי רבא: יש שני לצרורות לרביע נזק. או אין שני לצרורות לרביע נזק?

4. רא"ש מסכת בבא קמא פרק ב סימן ב

בעי רבא צרורות מגופו משלם וכי לא איפשוט הך בעיא. ובריש מכילתין כתבתי דהלכה כרב פפא דפשיטא ליה דמעלייה משלם [דף יח ע"ב] בעי רבא יש העדאה לצרורות וכי תימא שרב אלפס ז"ל לא הביא הך בעיא דרבא ואפשר משום דאין נפקותא בבעיא זו האידנא דאמרין לקמן בפרק החובל (דף פד ב) דאין העדאה בבבל מיהו תימא למה לא הביא הך דרבא אשי (דף יט א) אם יש שינוי לצרורות לרביע נזק וסלקא בתיקו ואפשר דסבר דאין נפקותא בתך בעיא משום דלא מצינו בבבל צרורות דביעוט דהוה משונה וקנסא הוא אא"כ תפס וכי תפס לא מפקינן מיניה עד דמשלם חצי נזק כיון שעלתה בתיקו והוא מוחזק הלכך אין נפקותא בבעיא זו. דבלא תפיסה לא דיינינן וכי תפס גובה חצי נזק. מיהו תימא כיון דספיקא דדינא הוא מאי מהניא תפיסה כיון דלא איפשטי הבעיא אוקי ממונא בחזקת מריה ושלא כדיו תפס

מה מקשה הרא"ש על הרי"ף? מהי תשובתו?

הרמב"ם גם לא הביא את בעיותיו של רבא. האם ניתן להסבירו על פי תשובת הרא"ש לרי"ף?

5. אגרת ק"ג/הרב קוק

ובאותו הדרך, המתעלה מעל נתוחי הסברות הפשוטות עד שפונה אל נטיית ההערות העליונות, ישנו גם כן מין עומק שכלי, שמכל מקום אין דרך לפרשו בחתימת תלמוד, והוא מסור לתלמידי חכמים המשכילים בשכל טוב, והירושלמי סומך יותר על רמזים כאלה משום יתרון החכמה דאורא דארץ ישראל. ונלע"ד, דביסוד הללי"ם דצרורות י"ל, שההלכה באה לא לחדש דין חתוך בתור הלכה עקורה שאין לה דמיון, כי אם לברר לנו בהא דנזק אינו חייב כ"א בפועל אבל גרמא פטור. וגבי בהמה ודאי לכוי"ע גרמא פטור, א"כ גבי כחו יש בזה צד לומר שהוא גופו וצד לומר שהוא כחו, ובאה הללי"ם לומר שיש בזה חלק מגופו וחלק של גרמא, ע"כ החצי דגרמא פטור והחלק דגופו שיש בזה חייב, ומשו"ה באמת הוי חצי נזק דצרורות ממש כמו שהזיק, דגרמא לא מקרי "הזיק", ומי"מ לא פסיקא לי. דסברות כאלה צריכות כמה הסברות כדי להעמידן ואינן נמסרות לכל, והיו טועים לומר דהוי פחות ממה שהזיק, משו"ה נקט מלתא דפשיטא... והי"נ גרמא אזיק כמו גופו, דעצם מהות כחו הוא ממוצע בין גופו לגרמא ויש בו מענין שניהם ככל הממוצעים, אבל מי"מ לא ניתן דבר כזה להאמר בסגנון של תלמוד בבלי.

מהי הגדרת צרורות לאור דברי הרב? היעזר במקורות הבאים.

6. הקדמה-פרי עץ הדר/הרב קוק

בכל המערכות המחולקות של המציאות החמרי והרוחני, הקודש והחול, הננו מוצאים את היחש המקשר אחת לחברתה על ידי איזה אמצעי שמתברר על ידי הווייתו המשותפת שיש בו ממין העליון וממין התחתון, מהימין ומהשמאל, מהרוחניות והחומריות, מהקודש והחול. הנחה מוסכמת זאת מתאמת על פי עמקי גנוי תורה ומתבארת על ידי חכמת החיפוש והנסיון בכל צד ופנה שאנחנו פונים, בכל מרחב המציאות כולו, ובכל שדרותיו השונות (עיי' עץ חיים היכל אבי"ע שער ראשון פ"א) ההשקפה הבהירה הזאת מביאה אותנו להסתכלות שלמה בעולם, ומשפעת עלינו אור אמונתו, אהבתו ואחדותו של חי העולמים ברוך הוא וברוך שמו, שבתר בנו ליחד שמו הגדול ב"אהבה" שמספרה "אחד" "כי כל בשמים ובארץ" (דברי הימים כ"ט י"א) דמתרגמינן: "ידאחיד בשמיא ובארעא".

7. עץ חיים דרושי אבי"ע שער מ"ב

אמנם בכל אלו הדי בחי הפרטיות יש בחי אי כוללת כולם והיא ממוצעת בין בחי' ובחי' הכוללת שתייהן דוגמא מ"ש חכמי הטבע כי בין הדומם והצומח הוא הקוראילי הנקרא אלמוגים ובין הצומח והחי הוא אדני השדה הנזכר במסכת כלאים שהוא כמין כלב גדל בקרקע וטבורו נשרש בקרקע ויונק משם וכשחותכין הטבור שלו מת ובין החי והמדבר הוא הקוף.

נסח להסביר את מחלוקתם של רב פפא ורבא ע"פ הני"ל, העזר במקורות הבאים.

8. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף יז עמוד א

כיצד הרגל מועדת? לשבר בדרך הלוכה. הבהמה מועדת להלך כדרכה ולשבר. היתה מבעטת, או שהיו צרורות מנתזין מתחת רגליה, וְשִׁבְרָה את הכלים - משלם חצי נזק. דרסה על הכלי ושברתו, ונפל על כלי ושברו - על הראשון משלם נזק שלם, ועל האחרון משלם חצי נזק. התרגולין מועדין להלך כדרךן ולשבר. היה דליל קשור ברגליו, או שהיה מהדס ומשבר את הכלים - משלם חצי נזק.

ידקדוקי סופרים: בכת"י רומי "ושבר" וקאי אצורות"

מה בין "ושברה" ל"ושברו"?

מה סובר הרמב"ם? היעזר במקור הבא

9. רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק ב

א. כל תולדה כאב שלה חוץ מצרורות המנתזין מתחת רגלי הבהמה בשעת הלוכה שאע"פ שתולדת הרגל הן ופטור עליהן ברשות הרבים כרגל ואם הזיקו ברשות הניזק משלם מן היפה שבנכסיו כרגל שהוא אב אף על פי כן אינו משלם אלא חצי נזק.
ג. כיצד, בהמה שנכנסה לחצר הניזק והלכה והיו צרורות מנתזין מתחת רגליה ושברו את הכלים משלם חצי נזק מן היפה שבנכסיו, ודבר זה הלכה מפי הקבלה היא.
ה. היתה מהלכת ברשות הרבים ובעטה והתזתה צרורות והזיקו ברשות הרבים פטור, ואם תפש הניזק רביע נזק אין מוציאין מידו, שהדבר ספק הוא שמא שינוי הוא ואינו תולדת רגל שהרי בעטה.

מדוע לא הביא הרמב"ם את בעיות רבא בדף י"ח? מדוע הביא את בעיית רב אשי?